

Feltprotokoll for arbeid med dyr som kan være smittet med revens dvergbendelorm *Echinococcus multilocularis* eller hundens dvergbendelmark *Echinococcus granulosus*

1. Henvisninger til mer informasjon om parasittene, smitte og sykdomsforløp

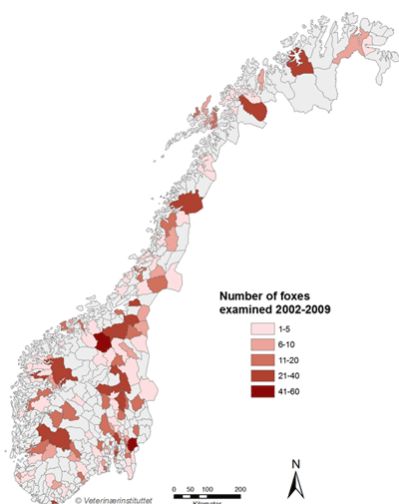
Nyttige kilder for informasjon: www.mattilsynet.no, www.vetinst.no, www.sva.se

Her vil det alltid finnes oppdatert informasjon om parasitten og eventuelle tiltak i Norge og Sverige. Enkle søk på artsnavn gir tilgang til aktuelle oppslag.

2. Disse artene er aktuelle smitekilder:

Echinococcus multilocularis er en liten (mikroskopisk) bendelorm som primært finnes i tarmen hos rev (rødrev og fjellrev). Den kan også etablere seg i tarmen hos andre rovdyr som hund, ulv og mårhund.

3. Status for parasitten i Norge

Oversikt over antall rev undersøkt for *E. multilocularis* 2002-2009 i Norge (totalt 1633 prøver). Veterinærinstituttet står for undersøkelsen. Etter flere funn av E.M. på en rev i Sverige er det grunn til å følge utviklingen nøye. Ingen parasitter er foreløpig funnet i norsk materiale. SVA i Sverige har funnet parasitten i en rev fra Södermanland. To tilfeller er tidligere funnet i Västra Götaland.

4. Personlig beskyttelse under prøvetaking på lab og i felt

Arbeid med biologisk materiale fra dyr vil alltid være forbundet med mulig smittefare. Likevel kan effektive smittebarrierer etableres med enkle rutiner. Engangshansker og plastposer må alltid anvendes ved prøveinnsamling. Prøver samles ofte i separate prøveglass eller prøveposer. Disse prøvene legges igjen i doble plastposer. Hanskene må likeledes anbringes i plastposer og avhendes på forsvarlig måte, og gjerne brennes etter bruk ved hjemkomst. NINA har etablert en rutine hvor folk som arbeider med mulig smitteførende rev kan få undersøkt blodprøver for eventuelle antistoffer mot parasitten. Det er også utarbeidet en liste over personell som kan bli berørt ved feltarbeid.

5. Etterbehandling av prøver før videre analyse

Det samles årlig inn et stort antall fecesprøver fra rovdyr i NINA. I prøvematerialet påvises feces ofte fra flere rovdyrarter (under innsamling av både jerv og oterekskremitter viser det seg f. eks. at en god andel av prøvene er rev). Etter innsending/overlevering til genetikklaboratoriet på NINA blir prøvene plassert i frysere som holder ± 80 °C. Etter oppbevaring i 3 døgn på minus 80 grader er eventuelle parasitter og egg døde.

6. Andre forholdsregler i felt

Feltklær blir som regel ganske skitne etter hvert. I felt kan det være vanskelig å få gjennomført vask, men det bør tilstrebes hyppig vask og klesskift der det er gjennomførbart. Dusj og klesskift etter at man kommer hjem er obligatorisk.

Inntak av mat og drikke i felt er som regel nødvendig, men en må sørge for rene hender før en spiser. Om en ikke har tilgang til vann og såpe kan våtservietter og hånddesinfeksjon (sprit) være et alternativ.